

Sygn. akt II KK 291/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 lutego 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Tomczyk (przewodniczący)

SSN Rafał Małarski

SSN Piotr Mirek (sprawozdawca)

Protokolant Marta Brylińska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Andrzeja Pogorzelskiego,
w sprawie R. O.

skazanego z art. 162 § 1 kk, art. 62 ust. 1 ustawy z dnia 29.07.2005 r. o
przeciwdziałaniu narkomanii i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
w dniu 12 lutego 2019 r.,

kasacji, wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości- Prokuratora Generalnego na
niekorzyść (PK (...))

od wyroku Sądu Rejonowego w Ł.

z dnia 14 września 2017 r., sygn. akt IV K (...),

**uchyla zaskarżony wyrok w pkt 1a i w tym zakresie sprawę
przekazuje Sądowi Rejonowemu w Ł. do ponownego
rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Ł., wyrokiem z dnia 14 września 2017 r., IV K (...), uznał
oskarżonego R. O. za winnego tego, że:

- w dniu 2 stycznia 2017 r., w Ł., nie udzielił pomocy P. G. znajdującemu się w położeniu grożącym bezpośrednim niebezpieczeństwem utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, mogąc jej udzielić bez narażenia siebie lub innej osoby na niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, czym wyczerpał znamiona przestępstwa z art. 162 § 1 k.k. i za to na podstawie tego przepisu wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 1a);
- w dniu 16 stycznia 2017 r. w Ł., wbrew przepisom ustawy posiadał środek odurzający w postaci ziela konopi innych niż włókniste w ilości 3,17 grama, umieszczonego w wykazie środków odurzających (grupa I-N i IV-N), stanowiącym załącznik nr 1 do ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii, czym wyczerpał znamiona przestępstwa z art. 62 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i za to na podstawie tego przepisu wymierzył mu karę 4 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 1b);
- w okresie od listopada 2016 r. do 16 stycznia 2017 r., w K., działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej wielokrotnie udzielił nieustalonym osobom środka odurzającego w postaci ziela konopi innych niż włókniste umieszczonego w wykazie środków odurzających (grupa I-N i IV-N), stanowiącym załącznik nr 1 do ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomani w ilości nie mniejszej niż 20 gram za kwotę nie mniejszą niż 800 zł, czym wyczerpał znamiona przestępstwa z art. 59 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i za to na podstawie tego przepisu i art. art. 33 § 2 k.k. wymierzył mu karę roku pozbawienia wolności oraz 30 stawek dziennych grzywny, przyjmując, że wysokość jednej stawki równoważna jest kwocie 20 zł (pkt 1c).

Na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w miejsce jednostkowych kar pozbawienia wolności wymierzył oskarżonemu karę łączną roku pozbawienia wolności.

Na podstawie art. 69 § 1 k.k. i art. 70 § 1 pkt 1 k.k. wykonanie orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności warunkowo zawiesił oskarżonemu na okres 3 lat próby;

W związku ze skazaniem za przestępstwa przypisane oskarżonemu w pkt 1b i 1c orzekł wobec niego środki przewidziane w art. 70 ust. 2 i art. 71 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii oraz art. 45 § 1 k.k.

Kasację od powyższego wyroku, który nie został poddany kontroli instancyjnej wywiódł Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny.

Zaskarżając go w całości na niekorzyść skazanego, zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 52 § 1 k.p.k. i art. 300 § 2 k.p.k. w zw. z art. 337a § 1 k.p.k. oraz art. 384 § 2 k.p.k., polegające na zaniechaniu obligatoryjnego pouczenia B. G., która z uwagi na zgon będącego jej synem pokrzywdzonego P. G., uzyskała jako osoba jemu najbliższa uprawnienie do wykonywania praw, które by mu przysługiwały jako pokrzywdzonemu, że o dacie i miejscu rozprawy będzie poinformowana jedynie wówczas, gdy złoży w tym przedmiocie stosowny wniosek, skutkujące - w sytuacji niezłożenia takiego wniosku - niezawiadomieniem jej o dacie i miejscu rozprawy głównej, co w efekcie doprowadziło do uniemożliwienia realizacji uprawnień procesowych przysługujących jej jako pokrzywdzonej.

W konkluzji kasacji Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Ł. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy stwierdził, co następuje.

Kasacja jest zasadna. Nie oznacza to jednak, że jej uwzględnienie musiało skutkować wydaniem orzeczenia zgodnego z zawartym w niej wnioskiem o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości.

Oczywistym jest, że wskazany w petitum kasacji zakres zaskarżenia i sformułowany w niej wniosek końcowy nie mają charakteru wiążącego i należy je odczytywać przez pryzmat treści środka zaskarżenia. Ta zaś nie pozostawia najmniejszych wątpliwości co do tego, że przedmiotem zaskarżenia kasacją wniesioną przez Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego nie jest całość wyroku Sądu Rejonowego, lecz jedynie rozstrzygnięcie zawarte w jego pkt

1a, dotyczące skazania R. O. za przestępstwo z art. 162 § 1 k.k. W takim też zakresie kasacja podlegała rozpoznaniu przez Sąd Najwyższy. Oskarżenie R. O. o przestępstwa przypisane mu w pkt 1b i 1c wyroku Sądu Rejonowego nie dawało B. G. żadnych uprawnień procesowych, a w kasacji nie podniesiono jakiegokolwiek zarzutu godzącego w prawidłowość skazania za przestępstwa kwalifikowane z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

Przechodząc do istoty rzeczy, zgodzić się trzeba z Ministrem Sprawiedliwości – Prokuratorem Generalnym, że wyrok Sądu Rejonowego został wydany z rażącym naruszeniem przepisów wskazanych w kasacji.

Dostrzeżone przez skarżącego uchybienie miało swoje źródło w postępowaniu przygotowawczym. Z analizy akt sprawy wynika, że B. G., która jako osoba najbliższa zmarłego pokrzywdzonego P. G. mogłaby wykonywać przysługujące mu prawa, nie została powiadomiona przez prokuratora o treści art. 337a k.p.k. Wbrew dyspozycji art. 300 § 2 k.p.k. nie została pouczona, że o dacie i miejscu rozprawy albo posiedzenia, o którym mowa w art. 339 § 3 pkt 1 i 2 k.p.k., art. 341 k.p.k. lub art. 343 k.p.k., oraz o zarzutach oskarżenia i ich kwalifikacji prawnej będzie poinformowana przez sąd wtedy, gdy złoży odpowiedni wniosek.

Sąd Rejonowy nie dostrzegł tego braku postępowania przygotowawczego i w konsekwencji nie przedsięwziął żadnych czynności zmierzających do zagwarantowania B. G. możliwości realizacji jej uprawnień w stadium jurysdykcyjnym. W zaistniałej sytuacji nie mogła ona zrealizować przysługującego pokrzywdzonemu uprawnienia wynikającego z art. 337a § 1 k.p.k.

Uwzględnienie prawnie chronionych interesów pokrzywdzonego przy jednoczesnym poszanowaniu jego godności jest jedną z podstawowych dyrektyw postępowania karnego (art. 2 § 1 pkt 3 k.p.k.). Stąd też niewywiązanie się przez organy postępowania z obowiązku poinformowania pokrzywdzonego (osoby wykonującej w razie jego śmierci prawa, które by mu przysługiwały) o treści art. 337a k.p.k., skutkujące pozbawieniem pokrzywdzonego możliwości realizowania przysługujących mu uprawnień procesowych oceniać należy w kategoriach rażącego naruszenia prawa.

Uchybienie to, zamykając B. G. możliwość złożenia oświadczenia o działaniu w charakterze oskarżyciela posiłkowego, czy też złożenia wniosku o orzeczenie

środka kompensacyjnego, mogło mieć w realiach niniejszej sprawy istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku. Tym bardziej, że B. G. – matka zmarłego pokrzywdzonego, stając osobiście na rozprawie kasacyjnej, potwierdziła wolę uczestniczenia w procesie w roli strony – oskarżyciela posiłkowego.

Sąd Rejonowy przy ponownym rozpoznaniu sprawy poinformuje ją o terminie rozprawy, dając możliwość realizacji przysługujących jej z mocy art. 52 k.p.k. uprawnień.

Zauważyć na koniec trzeba, że choć wydane przez Sąd Najwyższy orzeczenie kasatoryjne zdezaktualizowało zawarte w zaskarżonym wyroku rozstrzygnięcia o karze łącznej i jej warunkowym zawieszeniu, to nie pozbawiło sankcji wynikających ze skazania za przestępstwa przepisane R. O. w pkt 1b i 1c statusu kar orzeczonych z warunkowym zawieszeniem ich wykonania.